

[Kjær Rasmussen.]

før, at på grund af afhængighedsforholdet ville det tit og ofte være sådan, at de mennesker, som er på institutionerne, vil være meget tilbageholdende med at udtale sig kritisk om ledelsen. Vores hensigt har været også at skaffe disse mennesker en form for frihed, ikke bare en frihed for ledelserne og styrelserne rundt omkring til at få statsstøtten. Det kan ikke være os ligegyldigt, hvad denne statsstøtte bruges til i næste omgang, i hvert tilfælde slet ikke hvis den bruges til at knægte den grundlovssikrede personlige frihed.

Men for nu at få lidt mere klarhed over de ting her, for at kunne se, hvordan det står til med frisindet i denne sal, vil jeg tillade mig at fremsætte følgende forslag om motiveret dagsorden:

„Folketinget opfordrer regeringen til at drage omsorg for, at der ikke på statsstøttede institutioner findes bestemmelser, skrevne eller uskrevne, som på urimelig måde griber ind i den personlige frihed, og går dernæst over til næste punkt på dagsordenen.“

**Første næstformand (Kaj Andersen):** Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor).

Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

**Orla Møller:** Det er et problem af stor principiel betydning, denne forespørgsel rejser. Skal staten knytte betingelser til de økonomiske tilskud, der ydes til institutioner med uddannelsesmæssigt og socialt sigte? Eller udtrykt lidt skarpere: skal staten til gengæld for sådanne penge have ret til at dirigere på områder, hvor det drejer sig om livssyn og forhold af strengt personlig karakter? Det er dette, man skal tage stilling til i denne debat.

Det er ikke undgået min opmærksomhed, at forespørgslen er stillet på baggrund af et røre i pressen om en bestemt skole, Rønde Kursus på Djursland. Og skal man tro de skildringer, der er givet, er der tale om en tilbagefaldsline, siden jeg for 34 år siden forlod skolen med et eksamensbevis — til hr. Kjær Rasmussen kan jeg sige: uden anbefaling. De eksempler, der er givet på kontrolforanstaltninger og indgreb i ele-

vernes frihed, må der tages afstand fra. Den autoritære ledelsesform, som både dette og mange andre kurser betjener sig af, bryder jeg mig ikke om, for at sige det mildt.

Det kan forekomme ejendommeligt, at ikke så få skoler og kurser i en tid, hvor man i statslige og kommunale skoler tilstræber et større elevdemokrati, foretager en drejning i reaktionær retning eller slet ikke kan følge udviklingen. Jeg skal kun udtrykke min glæde over, at der i den offentlige undervisning efterhånden er større plads for friheden og den menneskelige medvirken under demokratiske former, end det ser ud til at være tilfældet i nogle private skolars liv. Hvem skulle have troet det for en menneskealder siden? Frihed og initiativ i det offentlige, autoritær ledelse og reaktion i den private sektor, det var næppe, hvad mange havde tænkt sig. Jeg ved også godt, at det er lidt for groft sagt, for der er stadig væk, både når det drejer sig om uddannelsesinstitutioner og sociale institutioner, en lang række, der både har initiativ og fremsynethed.

Men uanset om man har den ene eller den anden vurdering, uanset hvor man har lyst til at sætte grænsen for fanatisme og sort reaktion eller for såkaldt utøjlet frihed, så må det være rigtigt at fastslå, at den kontrol, der skal foretages i forbindelse med statens ydelser, er en revision af, om midlerne er anvendt rigtigt — det er noget rent regnskabsmæssigt i første række — og dertil et spørgsmål, om den pågældende institution yder det, den skal, om undervisningen fagligt er i orden, og om den sociale service er, som den skal være. Al anden form for indblanding i institutionernes liv er forkert. Den mest frisindede og mest sort reaktionære gruppe skal have lov til at virke, om de opfylder disse stillede krav. I Grundtvigs fædreland må der stadig være lige ret for Loke såvel som for Thor. Lad de reaktionære institutioner dø af mangel på elever, og lad det gå på samme måde for de progressive. Nogle af os vil beklage det sidste og andre det første, men jeg vil gerne slås for, at min argeste modstander, der i sort reaktion angriber mig både politisk og menneskeligt, får samme økonomiske mulighed for at slås som jeg. Vi skal ikke — og det er for mig noget meget principielt, og jeg har mit parti bag mig